

Innst. S. nr. 11

(2000-2001)

Innstilling fra utenrikskomiteen om nordisk samarbeid

St.meld. nr. 30 (1999-2000)

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

I meldingen gir Regjeringen en bred omtale av det nordiske samarbeidet på de ulike områdene i 1999-2000. Kapittel 1 er en generell innledning til stortingsmeldingen. I kapittel 2 gir Regjeringen en vurdering av reformer og organisasjonsstrukturen i det nordiske samarbeidet. I kapittel 3 gis en omtale over samarbeidet mot nærområdene, med vekt på Nordisk Ministerråds nærområdeprogram, Arktisk Råd, Barentsrådet, Østersjørådet og Vestnorden-samarbeidet. Kapittel 4 er en oversikt over andre tverrsektorielle saksområder. Kapittel 5 omtaler sektorsamarbeidet, både det som faller inn under Ministerrådets formelle rammer, og annet regjeringssamarbeid, f.eks. det utenrikspolitiske samarbeidet og samarbeidet på det forsvarspolitiske området.

Som vanlig er også rapporten fra den norske delegasjonen til Nordisk Råd inntatt som vedlegg til stortingsmeldingen. Kapittel 4 i rapporten omtaler organisasjonsstrukturen og reformprosessen i Nordisk Råd. Som bilag til rapporten fra delegasjonen er rekommendasjoner, fremstillinger, uttalelser og interne beslutninger vedtatt på Nordisk Råds 51. sesjon, resolusjon fra den 8. parlamentarikerkonferansen om samarbeid i Østersjøområdet. Nordisk Ministerråds årsrapport for 1998 følger som utrykt vedlegg.

1.1 Samarbeid i utvikling

Regjeringen minner innledningsvis om at det nordiske samarbeidet også har en nærområdedimensjon som omfatter de tre baltiske land, Nordvest-Russland og Kaliningrad, og at det er behov for samarbeid og samråd som Nordens forskjellige veivalg i forhold til et integrert Europa medfører. En fremtidig østlig utvidelse av EU gjør det aktuelt å diskutere endringer i plattformen for det nordiske samarbeidet. I løpet av år 2000 vil det bli lagt fram en ny strategi for nærområde-samarbeidet og et bredt sammensatt "Vismannspanel"

vil legge fram ett eller flere scenarier for hvilke krav et nytt århundre stiller til det nordiske samarbeidet, både det politiske innholdet og den geografiske avgrensningen.

Regjeringen understreker at det internt nordiske alltid vil være det grunnleggende og den viktigste del av det nordiske samarbeidet. Dette er et samarbeid som også støttes godt opp av det omfattende frivillige samarbeidet mellom organisasjoner og institusjoner i Norden. Det sies i meldingen at det i år 2000 er vedtatt nærmere retningslinjer for samarbeidet mellom Nordisk Ministerråd og den frivillige sektor/NGO.

I Oslo er det, i samarbeid med den norske Foreningen Norden, åpnet et informasjonsvindu - Norden i Fokus - som har til formål å synliggjøre det nordiske samarbeidet på en bedre måte og lette tilgangen på informasjon. "Norden i Fokus" skal være en sentral institusjon når det gjelder informasjon om nordisk samarbeid, både det offisielle og det frivillige samarbeidet. Meningen er å overta også en del av de informasjonsforpliktelser som i dag ligger på f.eks. Nordisk Råds sekretariat i Stortinget, Nordisk Sekretariat i Utenriks-departementet, og de nordiske institusjonene i Oslo.

I 1998 vedtok de nordiske statsministrene en deklarasjon om et bærekraftig Norden. I tiden etter har det vært arbeidet med en tverrsektoriell strategi med et 20-års perspektiv bygget inn i seg. Regjeringen sier i meldingen at strategien vil bli lagt fram mot slutten av år 2000 for endelig behandling av Nordisk Råd i 2001. Strategien ventes å omfatte følgende tverrgående innsatsområder: Klimaendringer, biologisk mangfold og genetiske ressurser, natur- og kulturmiljø, havet, kjemikalier og matvaretrygghet. Strategien dekker også følgende sektorområder: Energi, transport, jord- og skogbruk, fiske, fangst og akvakultur og øvrig næringsliv.

Identifisering og nedrivning av gjenværende grensehindre i Norden er stadig en prioritert oppgave for Ministerrådet.

Undervisnings- og forskningssektoren er en viktig del av det nordiske samarbeidet. I 1999 er det lagt fram en strategi for utdannings- og forskningssamarbeid for årene 2000-2004.

På barne- og ungdomssiden legges det fortsatt vekt på utviklingsprosjekter og elev- og lærerutveksling. Et utvekslingsprogram for elever i grunnskolen, NORD-PLUS-mini, er videreført som pilotprosjekt i 1999.

Det framgår av meldingen at man fra norsk side har lagt vekt på å utvikle også et offisielt nordisk samarbeid om samepolitikken. Selv om det ikke er opprettet et formelt ministerråd for samepolitikk, ble det i mars 1999 etablert et fast samarbeid mellom de ansvarlige statsråder for samepolitikken i Norge, Sverige og Finland. Nordisk Ministerråd er sekretariat for dette samarbeidet, som bl.a. skal arbeide fram en nordisk samekonvensjon og arbeide med spørsmål knyttet til samisk parlamentarisk råd.

1.2 Vurdering av reformer og organisasjons-struktur

Med referanse til Innst. S. nr. 12 (1999-2000) har Regjeringen i meldingen for år 2000 gitt en vurdering av reformene og den nye organisasjonsstrukturen som Nordisk Råd vedtok i 1995. Også delegasjonen til Nordisk Råd har utarbeidet en rapport (avsnitt 4 i vedlegg 5 Tillegg til St.meld. nr. 30) om erfaringene med den nye strukturen og den utvidelse av parlamentarisk arbeidsområde som har skjedd som en konsekvens av reformprosessen i Europa.

Regjeringen sier i meldingen at Ministerrådet for sin del og i all hovedsak har fulgt opp og lagt reformforslagene til grunn for sitt arbeid, og det er Regjeringens oppfatning at det har bidratt til å forsterke samarbeidets politiske relevans og fleksibilitet.

Det er likevel Regjeringens oppfatning at det nordiske samarbeidets innhold, struktur og arbeidsformer krever en kontinuerlig overvåkning og justeringer, slik at det kan fange opp nye behov og tilpasse seg nye rammebetingelser. Samarbeidsministrene har derfor tatt initiativet til flere utredninger som kommer til behandling i løpet av høsten 2000 og som kan bli av vesentlig betydning for samarbeidets innhold og arbeidsform i de kommende år:

- a) For det første det såkalte "Vismannspanelet" som har fått i oppdrag å presentere ett eller flere scenarier for det nordiske samarbeid i et nytt årtusen.
- b) For det andre arbeidsgruppen som overveier behovet for en revisjon av de strategiske retningslinjer for det fellesnordiske næringsmiddel-samarbeidet.
- c) For det tredje arbeidet med en budsjettreform der det nå foreligger forslag fra generalsekretæren som er sendt på en omfattende høring.

Ved behandlingen av disse utredningene vil Regjeringen naturligvis legge stor vekt på delegasjonens synspunkter og på erfaringene med de strukturendringer som ble vedtatt i 1995.

Regjeringen er av den oppfatning at de reformer som berører regjeringenes arbeid i all hovedsak har virket positivt.

Regjeringen sier i meldingen at konsentrasjonen i de tre søylene Samarbeid i Norden, Norden og Europa/EU/EØS og Norden og Nærområdene, innebar bl.a. en formell bekreftelse på en utvikling som hadde vært tydelig siden begynnelsen av 90-årene, nemlig at det ikke lenger hadde noen fornuftig mening å begrense det offisielle nordiske samarbeidet til det internt nordiske.

Samtidig understrekes at det grunn til å være oppmerksom på at innholdet i de tre søyler er så mangfoldig at vedtaket snarere betød en utvidelse av dagsordenen enn en konsentrasjon. Eksempelvis er det nordiske forsvarssamarbeid nå blitt en fast post på sesjonens dagsorden etter et norsk initiativ i 1997.

På regjeringssiden har søyleinndelingen stort sett falt positivt ut. Miljøverndepartementet rapporterer eksempelvis at den tematiske inndelingen i de tre områder har bidratt til å fokusere og vitalisere det nordiske miljøvernssamarbeidet. På den annen side har de budsjettmessige konsekvensene med relativt store overføringer til de to nye samarbeidsområdene ikke falt ut til fordel for kultursamarbeidet, som et genuint nordisk samarbeidsområde. Mye taler for at den nye strukturen bare kan utvikles som en realistisk ramme for det fremtidige kultursamarbeidet, dersom nye midler kan tilføres i rimelig grad, mener regjeringen.

Regjeringen sier at den nåværende utvalgsstruktur i en viss utstrekning innebærer noen praktiske problemer i forhold til Ministerrådet, og fremholder dessuten at en vårsesjon som kunne kombineres med en kort budsjett sesjon om høsten vil innebære visse fordeler. Regjeringen har merket seg at det gjennomsnittlige antall årlige medlemsforslag er halvert i forhold til første halvdel av nittiårene. Delegasjonen konstaterer på sin side at det har vært en konsentrasjon om færre, men mere betydningsfulle saker. Regjeringen ser positivt på denne utviklingen.

Det framgår av meldingen at de nordiske lands regjeringer har lagt stor vekt på arbeidet med og presentasjonen av de årlige formannskapsprogrammer. Det er Regjeringens oppfatning at disse programmene har bidratt positivt til utviklingen av samarbeidet og at de har vært nyttige, og bidratt til økt oppmerksomhet om det nordiske samarbeidet og stimulerer til kreativitet og nytenkning hos alle aktører.

1.3 Nærområdene, Arktisk Råd, Barentsrådet og Østersjørådet

Nærområdene

Regjeringen sier i meldingen at det både innenfor, men også utenfor selve næringsmiddelprogrammet pågår

et utstrakt samarbeid om utdanning og forskning mellom Norden og Baltikum. Man har sett på en mulig etablering av et felles baltisk-nordisk utdanningsrom innenfor høgre utdanning og har foreløpig konkludert med at det ikke foreligger formelle hindringer, og at de hindringer som finnes er av praktisk og i første rekke økonomisk art.

Det fremgår også at Ministerrådet har utarbeidet en tverrsektoriell handlingsplan for barn og unges situasjon i nærområdene. Planen inneholder tiltak som kan bedre den sosiale utvikling og levekår for barn og unge i nærområdene, da med fokus på særlig utsatte barn og unge. I 1999 ble det formulert en aksjonsplan som en konkret oppfølging av denne handlingsplanen.

Det nordiske samarbeidet om miljøproblemene i Nærområdene har høy prioritet i alle de nordiske land. En rekke økonomiske virkemidler som er avgjørende for iverksetting av tiltak er etablert.

Arktisk Råd

Regjeringen minner om at Arktisk Råd er eneste regionale samarbeidsorgan som omfatter alle de åtte arktiske land, de fem nordiske, USA, Canada og Russland. Rådet har i tillegg "permanente deltakere" som representerer urbefolkningene i den arktiske regionen.

Initiativet til et miljøsamarbeid i Arktis ble tatt for ca. 10 år siden, formalisert i Den arktiske miljøvernstrategien (AEPS), eller Rovaniemi-prosessen som ble etablert i 1991. Arktisk Råd ble opprettet i 1996 som etterfølger til AEPS. Med etableringen av Arktisk Råd ble samarbeidet utvidet til også å omfatte bærekraftig utvikling, som i prinsippet åpner for at de fleste områder av betydning for utviklingen av den arktiske regionen kan innbefattes, bortsett fra sikkerhets- og forsvarspolitikk.

På flere områder er det utarbeidet regionale handlingsplaner for Arktis som er en direkte oppfølging av globale avtaler.

Et av de viktigste resultatene av det arktiske miljøsamarbeidet, var statusrapporten om det arktiske miljø, som ble lagt fram i 1997. Denne rapporten danner grunnlaget for beslutningen om at det skulle utarbeides en handlingsplan mot forurensning av Arktis. Norge har ledet arbeidet med handlingsplanen som legges frem for vedtak på ministermøtet til høsten. Prioriterte innsatsområder er organiske miljøgifter, tungmetaller, radioaktivitet og reduksjonen i ozonlaget.

Arktisk Råd har også tatt initiativ til en utredning om konsekvenser for naturmiljøet av eventuelle klimaendringer i Arktis, og i neste omgang også sosioøkonomiske konsekvenser. Fra norsk side vil man engasjere seg sterkt i det videre arbeid med klimaprojektet, både på ekspertplan og myndighetsplan.

Regjeringen understreker at det er i norsk interesse å utdype og videreutvikle samarbeidet i Arktisk Råd for at det skal bli et substansielt og politisk relevant organ for sirkumpolart samarbeid. En viktig dimensjon ved samarbeidet i Arktisk Råd er urbefolkningenes status som permanente deltakere. Deres deltakelse bidrar til

en mer helhetlig forståelse av kompleksiteten i miljøproblemene og av samfunn i nord. Enkelte miljøproblemer rammer urbefolkningen i sterkere grad enn andre, bl.a. grunnet kosthold. På statsbudsjettet for 2000 ble det opprettet en egen underpost på kr 250 000 til støtte for urfolks deltakelse i Arktisk Råd.

Norske interesser i nord ivaretas primært gjennom nasjonal politikk og i bilaterale kontakter. Gjennom Arktisk Råd er det imidlertid mulighet for å supplere bilaterale kontakter med multilaterale drøftelser. Både Russlands og USAs politikk i de nordlige områder er av stor betydning for Norge. Gjennom aktiv deltakelse i Arktisk Råd har Norge fått en ny mulighet til å påvirke den fremtidige utviklingen i sine nordlige nær-områder.

Barentsrådet

Barentssamarbeidet ble opprettet på norsk initiativ i 1993. Det består av seks medlemsland (Norge, Sverige, Danmark, Island, Finland og Russland), EU-kommisjonen og en rekke observatører. Det har to nivåer: det mellomstatlige Barentsrådet som møtes på utenriksministernivå 1 gang hvert år (hvert formannskap), og Regionrådet der norske, svenske, finske og russiske fylkesmyndigheter i Barentsregionen møtes om lag 4 ganger i året. Ulike fagministre har også hatt møter innenfor rammen av Barentssamarbeidet.

Barentssamarbeidet har fra første stund hatt et hovedmål. Det ene er å skape et stabiliserende samarbeidsmønster i forholdet mellom de nordiske land og Russland, og på den måten bidra til å knytte Russland til europeisk samarbeid. Dette har også gitt Barentssamarbeidet et sikkerhetspolitisk element. Det andre hovedmålet er å styrke den økonomiske og sosiale utvikling i Barentsregionen. Dette andre hovedmålet retter seg i praksis kun mot Nordvest-Russland. Hovedtyngden av det praktiske prosjektarbeid foregår dermed i Murmansk og Arkhangelsk fylker, Republikken Karelen og Nenets autonome område.

Barentssamarbeidet har ikke minst skapt et aktivt lokalt engasjement. Det folk-til-folk samarbeid som er utviklet mellom Russland og de øvrige nordiske land i nord, er uten tvil Barentssamarbeidets største suksess.

Regjeringen påpeker at Barentssamarbeidet i realiteten er en formell ramme for utredning, planlegging og styring/koordinering av et prosjektsamarbeid som i all hovedsak er bilateralt. Ministermøtene fungerer som overordnet styringsorgan og har stor betydning når det gjelder å sette et saksfelt på dagsordenen og på den måten få styrt midler og prosjektarbeid i alle medlemsland i ønsket retning. Barentsrådets helseprogram er et eksempel på dette. Etter norsk initiativ ble det vedtatt et 4-årig samarbeidsprogram for helse på Barentsrådsmøtet våren 1999. Prioriterte områder er smittsomme sykdommer, mor/barn, livsstil, urfolk og generell kvalitetsforbedring. Fra norsk side er det i år disponert ca. 15 mill. kroner, fordelt på 21 prosjekter.

Norge har lagt store ressurser inn i Barentssamarbeidet, som er den av de regionale samarbeidsordninger i

nord som er sterkest fokusert mot Nordvest-Russland, og som dermed har størst potensial for å kunne bidra til en ønsket utvikling i våre nærområder og til vårt samarbeid med denne delen av Russland. Fra norsk side vil en fortsatt legge vekt på en videreutvikling av Barents-samarbeidet, konkret ved at innsatsen i prosjektsamarbeidet økes, både på sentralt og regionalt nivå.

Østersjørådet

Østersjørådet var det første regionale samarbeidsforum som ble opprettet med både vestlige land og tidligere østblokkland etter jernteppet fall. Rådet ble stiftet i København i 1992 av Danmark, Estland, Finland, Latvia, Litauen, Norge, Polen, Russland, Sverige og Tyskland, samt EU-kommisjonen. Island ble medlem i 1995. Hovedmålsetningen for norsk deltakelse i Østersjø-samarbeidet er å styrke europeisk sikkerhet ved fortsatt integrasjon av Russland i vestlige samarbeidsfora samt å utvikle og styrke forholdet til de nye demokratier i Baltikum. Østersjørådet kan dessuten bidra til å forbedre forbindelsene mellom Russland og nabostatene, både som et forum for politisk dialog og praktisk samarbeid.

Østersjørådet består av utenriksministrene i medlemslandene og er et mellomstatlig samarbeid uten overnasjonal myndighet. Beslutningene tas ved konsensus. Iverksettelse forutsetter nasjonale beslutninger. Formannskapet veksler hvert år mellom landene. Norge hadde formannskapet i 1999/2000.

Statsministrene i Østersjøregionen har hittil møttes tre ganger. Toppmøtene er en egen prosess som utvikler seg parallelt med Østersjørådet, og til dels i samarbeid med dette. En praksis med møter hvert annet år synes å være etablert. Foruten å trekke opp politiske retningslinjer har statsministrene også tatt initiativ til praktisk samarbeid på en rekke felt, ved å nedsette "Task Forces" med begrenset mandat, som f.eks. arbeider med bekjempelse av organisert kriminalitet og smittsomme sykdommer.

Den nordiske samarbeidsmodellen har på mange måter vært en inspirasjon for Østersjø-samarbeidet. I noen tilfeller, spesielt innen energisamarbeidet, har man etablert et vellykket samarbeid med Nordisk Ministerråd.

Østersjørådet har ikke et eget budsjett for å sette kraft bak beslutningene. I den grad man har satt i gang konkrete fellesprosjekter, har enkeltland deltatt med frivillige bidrag.

Regjeringen mener at en EU-utvidelse som omfatter både Polen og Litauen vil sette den russiske regionen Kaliningrad i en spesielt vanskelig situasjon som en enklave i EU. Det vil derfor være viktig å involvere Kaliningrad i grensregionalt samarbeid og å koordinere innsatsen overfor enklaven med andre engasjerte internasjonale aktører. En utfordring fremover vil være å bidra med konkrete forslag for samarbeid til EUs handlingsplan om den nordlige dimensjon.

Et viktig aspekt er å etablere et effektivt og bedre integrert regionalt energisystem. Man vil også se på

mulighetene for at regionen kan bli et testområde for implementering av Kyotoprotokollens fleksible mekanismer.

Et viktig bidrag til Østersjørådets hovedmålsetning om å bidra til stabilitet og demokratisk utvikling i regionen er EuroFaculty, Østersjørådets utdanningsprosjekt innen jus, økonomi og statsvitenskap. Da prosjektet er en akademisk suksess i de baltiske land, har man vedtatt å opprette et lignende konsept i Kaliningrad.

Østersjørådets kommissær for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter har bidratt til å sette viktige spørsmål om demokratisering og menneskerettigheter på dagsorden.

I 1996 nedsatte statsministrene en *Task Force* for å bekjempe organisert kriminalitet. Samarbeidet har vært meget vellykket. Etter norsk initiativ vedtok statsministrene også å etablere en *Task Force* for bekjempelse av smittsomme sykdommer. Gruppen ble, under norsk ledelse, gitt i oppdrag å utarbeide en plan mot spredning av smittsomme sykdommer innen utgangen av 2000. Det er forventet at forslagene vil trekke betydelige ressurser inn i arbeidet med smittevern for regionen i de påfølgende år.

Regjeringen vil arbeide for bedre koordinering mellom Østersjørådet, det nordiske nærområdeprogrammet og andre organisasjoner for å oppnå synergieffekter og flere konkrete resultater som betyr noe for menneskene i regionen.

Vestnorden-samarbeidet

Nordisk Atlantsamarbeid er et samarbeid mellom Island, Færøyene, Grønland og Norge med overordnet mål å drive regionalt næringsutviklingssamarbeid mellom landene.

Fra Norge deltar Samarbeidsrådet for Vest- og Sørlandet (SAVOS), Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Nord-Trøndelag (LU) og Regionalpolitisk avdeling i Kommunal- og regionaldepartementet (KRD).

De 6 nordsjølandene Norge, Sverige, Danmark, Tyskland, Nederland og Storbritannia har utarbeidet en visjon for Nordsjøregionen. Formålet har vært å skape en visjon som skal brukes som hjelpemiddel i arbeidet med å fastlegge en langsiktig kurs for det regionale samarbeidet over nasjonale grenser, og bruke regionens muligheter når det gjelder en framtidig økonomisk, sosial og miljømessig bærekraftig utvikling.

1.4 Annet tverrsektorielt samarbeid

Internasjonale spørsmål

Det sies i meldingen at endrede politiske rammebetingelser har ført til en internasjonalisering av arbeidet hvor både utenriks-, sikkerhetspolitiske- og forsvarspolitiske spørsmål står på dagsordenen. Til tross for ulik EU-tilknytning forsøker de nordiske land å opprettholde et nært samarbeid i internasjonale organisasjoner, især innen FN-systemet. Fra norsk side vil en gjennom den nordiske kanalen søke å bidra til å gjøre norske synspunkter kjent og fremme norske interesser med henblikk på viktige prosesser i EU. Særlig viktig

er utviklingen av EUs nordlige dimensjon, hvor det svenske EU-formannskapet vil arrangere en egen ministerkonferanse for EU og partnerlandene. Norge følger EUs arbeid i saken nøye og søkte såvel bilateralt som gjennom formannskapet i Østersjørådet å bidra til EUs utforming av den nordlige dimensjon.

De nordiske land har etablert et "tidlig varslingssystem" for konkrete EU/EØS-spørsmål. Hensikten er å sikre at saker til behandling i EU og EØS av fellesnordisk betydning på et tidlig tidspunkt drøftes i en nordisk ramme. I tillegg til å identifisere fellesinteresser er det viktig for å få rettet oppmerksomheten mot saker hvor man ikke har sammenfallende interesser. Regjeringen ser det som en viktig oppgave å styrke de kontakter, den informasjonsutveksling og de påvirkningsmuligheter i forhold til EU som skjer gjennom det nordiske samarbeidet.

Integreringen av deler av Schengen-samarbeidet i EUs overstatlige samarbeid har berørt de nordiske land meget sterkt. Avtalen mellom Norge, Island og EU om institusjonelle løsninger for norsk og islandsk deltakelse i Schengen-samarbeidet ble undertegnet 18. mai 1999. Avtalen muliggjør opprettholdelse av Den nordiske passunion og innebærer at de nordiske land inngår i et større europeisk reisefrihetsområde. Avtalen oppretter et fellesorgan utenfor EUs rammeverk. I dette organet møtes Norge, Island og EUs medlemsland for å drøfte alle Schengen-spørsmål som kommer opp. Avtalen gir adgang til full dialog med EU-landene både om Schengen-saker og om andre saker som har forbindelseslinjer til Schengen. Implementering av Schengen-regelverket forutsettes å finne sted samtidig i alle de nordiske land.

Barn og ungdom

Nordisk Råd har bedt Nordisk Ministerråd om å utarbeide en tverrsektoriell handlingsplan for barne- og ungdomspolitik i Norden. Utkast til en slik plan vil oversendes Nordisk Råd til behandling høsten 2000.

For å følge opp rekommandasjonen fra Nordisk Råd om bekjempelse av seksuelt misbruk av barn er det igangsatt et utredningsprosjekt om behandling i tillegg til straff for de som er straffedømt for seksuelle overgrep mot barn. Oppfølgingsarbeidet har også resultert i flere henstillinger fra Ministerrådet til de nordiske reiselivsforeningene om tiltak mot barnesex-turisme.

Når det gjelder tiltak mot kommersiell seksuell utnyttning av barn er det satt i gang et samarbeid mellom medlemslandene i Østersjørådet der de nordiske landene spiller en aktiv rolle.

Miljøsamarbeid

Det er gjort flere felles henvendelser fra de nordiske miljøvernministrene vedrørende utslippene fra Sellafield. Slik samordnet innsats og koordinering av de nordiske posisjonene når det gjelder radioaktive utslipp i fora som f.eks. Oslo og Pariskonvensjonen (OSPAR), vil bli videreført.

De nordiske landene arbeider for tiden med å vurdere mulighetene for å etablere nasjonale kvotesystemer for klimagasser. Det har derfor blitt drøftet om det er mulighet for å forene de enkelte nasjonale kvotesystemer i et felles nordisk kvotemarked.

Den frivillige sektor

Det framgår av meldingen at den vedtatte strategi for samarbeid med den frivillige sektor åpner for forskjellige virkemidler: sannordisk forskning omkring den frivillige sektor, utvekslingsordning for representanter fra de frivillige organisasjonene, reisestøtte for representanter fra Vestnorden, tolkingsstøtte, utvikling av sivilsamfunnet i nærområdene, økt samarbeid mellom den frivillige sektor og Nordisk Kulturfond. I tillegg er de enkelte sektorer i Nordisk Ministerråd oppfordret til å styrke samarbeidet med den frivillige sektor. Dessuten skal dialogen med den frivillige sektor intensivres. Det siste gjelder ikke minst i forhold til Foreningen Norden.

Grensebarrierer

Regjeringen mener at flere av de fellesnordiske avtaler om gjensidig godkjenning av eksamener og vitnemål ikke alltid har vist seg å fungere fullt ut etter intensjonene. Arbeidet med å fjerne hindringer for fri bevegelighet av utdanningsøkende og forskere og for gjensidig godkjenning av akademiske kvalifikasjoner og eksamener i de nordiske land pågår derfor kontinuerlig. Det vil bl.a. bli utarbeidet forslag til en ny avtale om nordisk tentamensgyldighet.

Det skal dessuten nevnes at det er gjennomført et svensk-norsk utredningsarbeid som har resultert i en handlingsplan for en fordypet integrasjon mellom Norge og Sverige.

Forskningssamarbeidet

Regjeringen opplyser i meldingen at et program om velferdsforskning vil bli gjennomført i perioden 1999-2004. Fra og med 2001 vil det bli igangsatt nye forskningsprogrammer om oceanklima og nordisk sikkerhetspolitikk. Regjeringen har tidligere signalisert (St.meld. nr. 39 (1998-1999)) at man fra norsk side vil arbeide aktivt for å etablere nye nordiske forskningsprogrammer som utnytter de nordiske lands komparative fortrinn faglig og geografisk, og som kan bidra til å styrke nordisk forskningssamarbeid og nordiske nettverk i forhold til forskningssamarbeidet med EU.

Budsjett, administrasjon, organisasjon

Det budsjettforslag for år 2001 som samarbeidsministrene har oversendt til Nordisk Råd er basert på en økning av totalrammen med 10 millioner DKK. Den norske regjering ga sin tilslutning til generalsekretærens forslag om å øke totalrammen med 20 millioner DKK, men det lyktes ikke å oppnå enighet om en slik økning. Av det totale budsjett på 751,5 millioner DKK skal Norge bidra med 161,9 millioner. Norge skal dessuten bidra med 21,9 millioner DKK til betalingsord-

ningen som er avtalt i overenskomsten om adgang til høyere utdanning.

Når det gjelder finansieringen av det nordiske samarbeid er det verdt å være oppmerksom på at det gis betydelige nasjonale bevilgninger til nordiske formål i tillegg til det som bevilges som tilskudd til Nordisk Ministerråds budsjett.

Det danske formannskap har tatt initiativ til en vurdering av om det nordiske budsjett er hensiktsmessig som politisk styringsverktøy og redskap til å fremme det nordiske samarbeid. Med dette utgangspunkt har generalsekretæren gjennomført en budsjettanalyse og lagt frem forslag om en budsjettreform.

1.5 Sektorsamarbeid

Statsministrenes samarbeid

Regjeringen legger stor vekt på samarbeidet mellom de nordiske statsministre og er av den oppfatning at statsministrenes møter er av stor betydning for det nordiske samarbeidet.

Statsministrene har drøftet aktuelle og viktige spørsmål som står på Nordisk Ministerråds dagsorden. Det gjelder bl.a. arbeidet med å avvikle unødvendige grensebarrierer, den planlagte budsjettreformen, og arbeidet med en strategi for en bærekraftig utvikling.

Siden siste stortingsmelding om nordisk samarbeid har det vært holdt to nordiske statsministermøter, og to møter med baltiske kollegaer. I juni 2000 møtte statsministrene den sørafrikanske president og vedtok "The Skagen Declaration", som bl.a gir støtte til president Mbekis afrikanske initiativ for rask økonomisk vekst og bærekraftig utvikling på det afrikanske kontinent og videre gir uttrykk for vilje til å arbeide for mer gunstige handelsbetingelser for Afrika i kommende WTO-runde.

Samarbeidsministrenes arbeid

Samarbeidsministrene har fortsatt arbeidet med å identifisere ulike typer av grensebarrierer som hindrer den frie bevegelse i Norden. Flere forslag som tar sikte på å fjerne eller redusere slike hindringer behandles nå av de berørte fagministerråd.

Samarbeidsministrene har gitt sin tilslutning til et forslag fra forsvarsministrene om et treårig sikkerhetspolitisk forskningsprogram.

Samarbeidsministrene har behandlet og blitt enige om en nasjonal tilleggsfinansiering av Nordisk Prosjektportfondens virksomhet. Tilleggsfinansieringen skal kompensere bortfallet av midler fra det særskilte baltiske investeringsprogrammet. Det er også vedtatt en kapitalutvidelse i Nordisk Utviklingsfond.

Det utenrikspolitiske samarbeidet

På tross av ulik forankring i forhold til EU og NATO, fungerer det utenrikspolitiske samarbeidet nært og godt. Integrasjonsbestrebelsene i Europa og den endrede sikkerhetspolitiske arkitekturen innebærer at Norden i dag i stadig større utstrekning har felles utenriks- og sikkerhetspolitiske interesser. Dette interesse-

fellesskap sammen med vårt felles kultur- og verdi-grunnlag, bidrar til at vi kan utnytte ulik tilknytning til internasjonale organisasjoner til felles initiativ og tiltak.

Regjeringen legger vekt på at man fra norsk side har stor nytte av informasjonsutvekslingen mellom de nordiske land når det gjelder EU/EØS-spørsmål. Det nylig gjennomførte finske EU-formannskapet (høsten 1999) og de kommende svenske og danske formannskap i EU våren 2001 og høsten 2002 vil også gi muligheter for større gjennomslagskraft for fellesnordiske interesser i EU. Det er en stor grad av enighet mellom de nordiske landene i en rekke sentrale spørsmål som står på EUs dagsorden. Disse spørsmål har ikke bare betydning for de tre medlemslandene, men også for Norge og Island som EØS-medlemmer. Det nordiske samrådet har medført at fellesnordiske holdninger og vurderinger har fått avgjørende innflytelse i EUs lovgivningsarbeid, bl.a. på områder som gjelder miljø, arbeidsmiljø, forbrukervern, matvaresikkerhet og likestilling.

Kultur

De nordiske kulturministrene har i 1999-2000 vært sterkt opptatt av å se på grunnlaget og forutsetningene for kultursamarbeidet. Det er enighet om at økt politisk engasjement er en viktig forutsetning for et levende fremtidsrettet kultursamarbeid. Som et ledd i dette foreslås det opprettet, ved kutt i eksisterende budsjettposter, en budsjettpost for strategiske kultursatsninger i kulturbudsjettet for 2001. Hensikten med denne budsjettposten er å gi kulturministrene muligheten til å foreta egne kulturpolitiske prioriteringer og dermed aktualisere og synliggjøre kultursamarbeidet.

Fra norsk side har det vært viktig å understreke bredden og den folkelige forankringen av samarbeidet. Det er videre en viktig oppgave å legge til rette for og styrke de små språkområders og utkantregioners deltakelse i det nordiske kultursamarbeidet.

Regjeringen vil arbeide for å styrke det økonomiske grunnlaget for kultursamarbeidet. Utviklingen i kulturdelen av Ministerrådets budsjett de siste årene har ikke gjort det mulig å styrke og utvikle det nordiske kulturfellesskapet i forhold til de politiske målsetningene for det nordiske samarbeidet.

Utdanning og forskning

Elev- og lærerutveksling inngår som et viktig kontaktskapende virkemiddel i det nordiske skolesamarbeidet. Arbeidet med etablering av et nytt utvekslingsprogram for elever i grunnskolen, NORDPLUS-mini, er videreført som et pilotprosjekt i 1999. Dette kommer i tillegg til allerede etablerte utvekslingsordninger som NORDPLUS-jr for aldersgruppen 16-19 år og et særskilt utvekslingsprogram for Vest-Norden

Samarbeidet om IT-spørsmål i relasjon til utdanning og forskning har fortsatt høy prioritet, og man har i 1999 bl.a. sammen med Nordisk forskningspolitisk råd bidratt til å løfte fram språkteknologi som et satsingsområde for det nordiske forskningspolitiske samarbeid.

det. Det er også blitt tatt initiativ til prosjektet Nordunet2, en fellesnordisk utvikling av nye tjenester og nye produkter under internett. Prosjektet har en ramme på 30 millioner DKK over 3 år, finansiert utenom det fellesnordiske budsjett.

Miljø

Meldingens kapittel om miljøsam arbeidet viser på mange områder at det nordiske samarbeidet medfører at landene unngår unødvendig dobbeltarbeid og drar nytte av hverandres ekspertise og kunnskaper på de aktuelle områdene. Det nordiske miljøfinansierings-selskapet (NEFCO), som skal fremme miljøinvesteringer i Nordens nærområder, har vist seg å være særlig effektivt når det gjelder å utløse prosjekter i Nordvest-Russland. I NEFCOs "pipeline" ligger nå 3 prosjekter i Russland og hhv. 7 og 4 i Latvia og Litauen. Norge deltar i 13 av disse.

Det fremgår også at det samnordiske arbeidet med miljøindikatorer har fått god gjenklang internasjonalt. Rapportering av Nordens miljøtilstand ved hjelp av miljøindikatorer er avløst av den indikatorrapporten EUs miljøbyrå (EEA) gir ut regelmessig, og der konseptet bygger på den nordiske rapporten.

Energi

Energisamarbeidets virksomhet har i 1999 i stor grad vært fokusert på oppfølging av de nordiske statsministrenes erklæring (Bergen-erklæringen) om en bærekraftig energiforsyning rundt Østersjøen. Energisamarbeidet under Nordisk Ministerråd har derfor en aktiv profil i forhold til samarbeidet med Nærområdene, og det opplyses bl.a. at det er et direkte samarbeid med de tre baltiske statene. Det legges opp til et ministermøte i denne kretsen sommeren 2001 i Finland.

Regionalpolitikk

Regionalpolitisk samarbeid har en sentral plass innen det nordiske samarbeidet, heter det i meldingen. Felles for alle de nordiske landene er at en åpnere økonomi og en rask teknologisk utvikling gir endrete forutsetninger for regional utvikling, og endrete handlingsrom for utformingen av regionalpolitikken. Regionsamarbeidet har fått en sterk europeisk dimensjon gjennom nordiske lands deltakelse i EUs grenseregionale program Interreg. Regionsamarbeidet berører også nærområdene i Østersjø- og Barentsregionen.

Det er vedtatt et nytt regionalpolitisk samarbeidsprogram for perioden 2001-2005. Emner som en ønsker å prioritere er samordnet regional utvikling og regionale virkninger av det kommunale inntektssystemet. Det vil også bli tatt initiativ til gjennomgangen av regionalpolitikken i et eller flere nordiske land.

Det er også en ambisjon å komme videre med konkretisering av hva bæredyktig utvikling betyr for regionalpolitikken. Det vil bli igangsatt arbeid vedrørende IT og den regionale utviklingen, en komparativ undersøkelse av flyttemotiver og studier av de regionale virkningene av det kommunale inntektssystemet.

Jord- og skogbruk

Regjeringen understreker at samarbeidet på området genetiske ressurser ved flere anledninger er vurdert å ha høy nordisk nytte. En samlet strategi for genressursarbeidet på sektoren vil bli slutført i løpet av 2000, noe som forventes ytterligere å forsterke fokus på dette området. Et viktig punkt i den nye strategien vil være opprettelsen av et nytt råd for genetiske ressurser som skal rådgi Ministerrådet i policyspørsmål av strategisk betydning på området. Spørsmål knyttet til både dyre- og plantegenetiske ressurser blir stadig viktigere internasjonalt og Norden spiller en sterk og aktiv rolle på feltet.

Spørsmål omkring matvaretrygghet og forbrukerhensyn blir stadig mer vektlagt innen nordisk samarbeid. Det er fra norsk side foreslått som målsetning at de nordiske land skal være et foregangseksempel når det gjelder å sikre forbrukerne trygg mat. Man har derfor aktivt støttet opp om en videreutvikling og styrking av et nordisk samarbeid på området, både innenfor landbrukssektoren og ved samarbeid med næringsmiddel-sektoren. Ulike forhold har aktualisert behovet for dette, bl.a. EUs Hvitbok om matvaretrygghet som ble vedtatt i januar 2000.

Økonomi og finanspolitikk

Det baltiske investeringsprogrammet (BIP), som har hatt som målsetting å fremme investeringer i små og mellomstore bedrifter i de baltiske land gjennom å utvikle finanssektoren i disse landene, har vært den hittil største samnordiske satsningen rettet mot Estland, Latvia og Litauen. Programmet, som ble avsluttet ved utgangen av 1999, omfatter finansiell støtte fra de nordiske landene og EBRD på totalt 175 mill. euro, som svarer til om lag 1,4 mrd. kroner.

Den nordiske investeringsbanken (NIB) og Det nordiske prosjektportfondet (Nopef) har medvirket i gjennomføringen av BIP. NIB hadde et overskudd på 106 mill. euro eller 870 mill. kroner for regnskapsåret 1999.

Sosial- og helsepolitikk

Det nordiske ministerrådssamarbeidet innenfor sosial- og helsesektoren spenner over et vidt felt fra forskning og utdanning til informasjons- og erfaringsutveksling og tilrettelegging for samkvem mellom landene gjennom konvensjoner og overenskomster.

Det er særlig områdene bekjempelse av smittsomme sykdommer og handlingsplanen for barn og unge i Nærområdene som er økonomisk prioritert i 2000.

Det norsk-initierte smittevernsprosjektet for Nordens nærområder fortsetter i sitt tredje år. Dette prosjektet er en samnordisk innsats for å styrke smittevernet i Baltikum og Nordvest-Russland gjennom trening av nøkkelpersonell og utvikling av en handlingsplan for modernisering av smittevernet i regionen. Statens institutt for Folkehelse i Norge koordinerer dette prosjektet i et tett samarbeid med søsterinstitutter i andre nordiske land og i Nærområdene.

Arbeidsmarked

Norge har de siste årene med stor etterspørsel etter arbeidskraft hatt god nytte av det felles nordiske arbeidsmarkedet. Svenske innvandrere til Norge har bl.a. bidratt til at mange ledige stillinger i bygge- og anleggssektoren og i servicesektoren er blitt fylt. Den aktive formidlingsvirksomheten fra arbeidsmarkedsstaten i Norge har det siste året vært konsentrert om rekruttering av helsepersonell, særlig sykepleiere fra Finland.

De nordiske land har tatt initiativ for å fremme geografisk mobilitet av arbeidskraft mellom landene. Samordnet nordisk regelverk under ordningen med mobilitetsfremmende stønader er et spørsmål som er vurdert. Landene er innstilt på et regelverk som fremmer mobilitet. En problemstilling som har vært reist, er om en felles nordisk ordning for å stimulere til geografisk mobilitet innenfor de nordiske land er forenlig med EU/EØS-retten.

Forbrukerpolitikk, næringsmidler og ernæring

Forbrukersektoren har i mange år vært kjennetegnet av et bredt nordisk samarbeid mellom myndigheter, forbrukerinstitusjoner, interesseorganisasjoner og forskningsmiljøer. Samarbeidet omfatter de aller fleste forbrukerpolitiske interesseområder.

Den europeiske dimensjon preger i stadig økende grad samarbeidet. Det er nedfelt en systematisk politikk for samarbeid for å identifisere, analysere og påvirke EU-regelverk under utvikling. Det samarbeides også regelmessig om gjennomføring av EU/EØS-regelverk.

Samarbeidet om gjennomføringen av vedtatte direktiver tar sikte på både å få til en felles tolkning og forståelse av innholdet i direktivene, og søke å få til felles regler der landene ønsker et høyere nivå på forbrukerbeskyttelse enn det direktivet legger opp til.

Økende internasjonal integrasjon har forsterket betydningen av det nordiske næringsmiddelsamarbeidet. Koordinering av nordiske synspunkter i relasjon til EU har vært særs nyttig i bl.a. diskusjon om hygiene-lovgivningen.

Justissektoren

Det nordiske samarbeidet innenfor justissektoren har som mål å skape mest mulig ensartet lovgivning i de nordiske land. Det er også et viktig ledd i samarbeidet å sikre nordisk enhet ved gjennomføringen av EUs regelverk i nasjonal lovgivning. Innenfor strafferetten, har man blant annet utarbeidet en rapport om de nordiske landenes strafferettslige regulering av rasisme og fremmedfiendtlighet. Det nordiske politi- og tollsamarbeidet er videreført fra bekjempelse av narkotikakriminalitet til generell grenseoverskridende organisert kriminalitet av betydning for de nordiske land. Grunnpillarene i samarbeidet er fortsatt de felles nordiske politi/toll-liaisoner (for tiden 33) utplassert rundt i verden og kriminaletterretningsprogrammene (for tiden 8).

Norge, Sverige, Danmark og Finland samarbeider med de baltiske land på fengselssektoren. Arbeidet koordineres fra Europarådet. Faddervirksomheten består i studiebesøk, materielt og faglig utviklingsarbeid som i løpet av en tre års periode har vist meget positive resultater. Norge har siden 1998 inngått i et fengselsfaglig samarbeid med fem fengsler i Russland etter samme modell og erfaringer fra samarbeidet med Baltikum.

Forsvar og sikkerhet

Nordisk sikkerhets- og forsvarspolitisk samarbeid har utviklet seg i betydelig grad etter murens fall. For Norge har den nordiske dialogen på dette området fått økt fokus, og det er også oppnådd enighet om å styrke det nordiske samarbeidet på flere områder. For Norge er det særlig viktig å opprettholde dialogen med Danmark, Finland og Sverige om utviklingen i EU, herunder spesielt utviklingen av en europeisk sikkerhets- og forsvarspolitikk. Samtidig gis Sverige og Finland økte muligheter for samarbeid med NATO.

Samarbeidet om fredsbevarende operasjoner har blitt vesentlig styrket ved etableringen av Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support (NORDCAPS). Organisasjonen ble etablert 1. juli 1998, og har til hensikt å styrke de nordiske lands kapasitet til å operere sammen i internasjonale militære operasjoner i regi av FN, NATO, OSSE og eventuelt også EU. Under det nordiske forsvarsministermøtet i april 2000 ble det besluttet å styrke det nordiske samarbeidet om fredsoperasjoner ved å etablere et permanent militært planleggingselement for NORDCAPS bestående av én til to stabsoffiserer fra hvert av de nordiske land. Planleggingselementet lokaliseres fast i Stockholms-området, og planlegges etablert innen 1. oktober 2000.

De nordiske land er nå inne i en avgjørende fase med hensyn til mulig felles nordisk anskaffelse av helikoptre. For øvrig fortsetter det nordiske samarbeidet vedrørende utfordringer i tilknytning til flygermangelproblematikken i Forsvaret.

Også når det gjelder forsvarsrelatert støtte til de tre baltiske land foregår det et utstrakt samarbeid mellom de nordiske land, og da i hovedsak innenfor en større multilateral ramme.

Bistand

De nordiske land legger i sitt løpende arbeid vekt på å sikre at den overordnede målsetting om fattigdomsreduksjon blir styrende for utformingen og gjennomføringen av virksomheten i Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene. Arbeidet med å styrke kvinners rolle i utviklingsprosessen og integrering av miljøhensyn i landstrategiene og prosjektvirksomheten har lenge vært langsiktige prioritinger for de nordiske land.

De nordiske land engasjerte seg i 1999 sterkt i utformingen av Verdensbankens og Det internasjonale valutafond (IMF)s gjeldsletteordning for de fattigste utviklingslandene, den såkalte HIPC-ordningen.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har med interesse merket seg at en på nordisk plan utreder og diskuterer endringer i plattformen for det nordiske samarbeidet, og at et bredt sammensatt "Vismannspanel" har lagt fram en rapport som skisserer hvilke krav et nytt århundre stiller til det nordiske samarbeidet, både hva angår politisk innhold og geografisk avgrensning. Flertallet er kjent med at rapporten fra "Vismannspanelet" vil bli presentert og drøftet på sesjonen i Reykjavik, og vil avvente rapporteringen fra Regjeringen og delegasjonen om den videre oppfølging.

Etter flertallets mening vil utvidelsen av EU og de baltiske lands inntreden i unionen endre innholdet i nærområdepolitikken. Effekten av globaliseringen og fordypningen av integrasjonen i Europa vil etter flertallets mening øke behovet for nordisk samordning, både for å verne om de nordiske verdier og forsterke Nordens innflytelse.

Flertallet vil understreke at det nordiske samarbeidet er en viktig kanal for å gjøre norske synspunkter kjent, og fremme norske interesser med hensyn til viktige prosesser i EU. Flertallet er enig i at det er en viktig oppgave å styrke de kontakter og de påvirkningsmuligheter i forhold til EU som ligger i det nordiske samarbeidet. Flertallet mener det er særlig viktig å følge utviklingen av EUs nordlige dimensjon og viser bl.a. til at det svenske EU-formannskapet vil arrangere en egen ministerkonferanse om EUs nordlige dimensjon. Etter flertallets mening har en fra norsk side stor nytte av den informasjonsutveksling som skjer mellom de nordiske land når det gjelder EU/EØS-spørsmål. De nordiske formannskapsperioder bør gi muligheter for større gjennomslagskraft for fellesnordiske interesser i EU.

Flertallet vil understreke at det økende internasjonale element i det nordiske samarbeidet ikke må gå på bekostning av det tradisjonelle samarbeidet i Norden. Det nordiske kultursamarbeidet må fortsatt være en bærebjelke i dette arbeidet. Den enkelte borger i Norden må gjenkjenne det nordiske samarbeidet og se fordelene ved at landene i Norden samarbeider på et bredt saksfelt.

Flertallet er enig med Regjeringen i at det interne samarbeidet i Norden alltid vil være den grunnleggende og viktigste delen av det nordiske samarbeidet. Flertallet vil i denne sammenheng vise til arbeidet med å konkretisere statsministererklæringen om Norden som en bærekraftig region. Flertallet har merket seg at den varslende strategi for Et Bærekraftig Norden - med et tidsperspektiv på 20 år - vil bli behandlet av Nordisk Råd i 2001.

Flertallet ser det som positivt at det i mars 1999 ble etablert et fast samarbeid mellom de ansvarlige statsråder for samepolitikk i Norge, Sverige og Finland, et samarbeid som bl.a. tar sikte på å utarbeide en nordisk samekonvensjon.

Flertallet har merket seg at Regjeringen i meldingen har gitt en redegjørelse for samarbeidet i de ulike regionale fora: Arktisk Råd, Østersjørådet, Barentsrådet og Vestnorden-samarbeidet, og vil understreke behovet for å koordinere de ulike regionale foras nær-områdeaktiviteter.

Flertallet mener dessuten at arbeidet med EUs nordlige dimensjon må ta utgangspunkt i og utnytte den aktivitet som finner sted i de regionale samarbeidsorganisasjonene i nord.

Flertallet har merket seg at Regjeringen i meldingen gir uttrykk for at det er folk-til-folk samarbeidet i Barentsregionen som kan vise til de beste resultater, mens det økonomiske samarbeidet ikke har vært like framgangsrikt. Etter flertallets mening skyldes dette først og fremst Russlands vanskelige økonomiske situasjon, ulike handelshindringer og det forhold at infrastrukturen primært er bygget for nord-syd-kontakter. Etter flertallets mening må samarbeidsprogrammet for helse, som ble vedtatt på Barentsrådets møte våren 1999, nå gis prioritet. Med utgangspunkt i det omfattende kontaktnett og den kompetanse som Barentssekretariatet har bygget opp, mener flertallet at en må kunne forvente mer håndfaste resultater av Barentssamarbeidet.

Flertallet har merket seg at Regjeringen mener at flere av de fellesnordiske avtaler om gjensidig godkjenning av eksamener og vitnemål ikke alltid fungerer etter intensjonene. Etter flertallets mening må hindringer for et åpent nordisk utdanningsmarked ryddes av veien gjennom en bedre og mer målrettet informasjon om eksisterende avtaler og om utdanningsinstitusjonene i de nordiske land, og at en om nødvendig foretar nødvendig revisjon av avtalene. Flertallet har ellers notert seg at en har utarbeidet en handlingsplan for en fordypet integrasjon mellom Norge og Sverige, uten at det i meldingen er redegjort nærmere for hva dette innebærer.

Flertallet deler Regjeringens oppfatning av at den endrede sikkerhets-politiske arkitekturen i Europa innebærer at Norden i større utstrekning vil ha felles utenriks- og sikkerhetspolitiske interesser.

Når det gjelder kulturområdet har flertallet merket seg at kulturministrene har funnet det nødvendig å styrke det politiske engasjement og at de for dette formål ønsker å opprette en egen budsjettpost for strategiske kultursatsninger i budsjettet for 2001. Flertallet mener en slik satsning vil kunne bidra til å styrke det nordiske kulturfellesskapet.

Flertallet har med interesse notert seg den omfattende samnordiske innsatsen rettet mot Baltikum gjennom Baltisk investeringsprogram. Etter flertallets mening vil dette programmet - som har en totalramme på ca. 1,4 mrd. kroner - bidra til å utvikle finanssektoren og fremme investeringer i baltisk næringsliv.

På justisområdet har flertallet merket seg at det nordiske politi- og tollsamarbeidet er videreutviklet fra bekjempelse av narkotikakriminalitet til tiltak mot mer generell grenseoverskridende organisert kriminalitet.

Flertallet vil særlig understreke betydningen av de felles nordiske politi/toll-liaisoner som er utplassert på ulike steder i verden.

På det forsvars- og sikkerhetspolitiske området har flertallet merket seg at en vil styrke det nordiske samarbeidet om fredsoperasjoner, bl.a. ved å etablere en permanent planleggingsenhet for NORDCAPS, lokalisert til Stockholmsområdet. Flertallet vil understreke at erfaringene fra SFOR i Bosnia og KFOR i Kosovo viser at de nordiske land hver for seg og i fellesskap kan spille en viktig rolle når det gjelder fredsoperasjoner. Flertallet ser det som viktig at de nordiske land støtter de tre baltiske lands sikkerhetspolitiske ambisjoner.

Flertallet har merket seg de vurderinger Regjeringen og delegasjonen til Nordisk Råd har gitt av reformene og den nye organisasjonsstrukturen som ble vedtatt av Rådet i 1995. Flertallet viser i den forbindelse til merknadene i Innst. S. nr. 12 (1999-2000). Etter flertallets mening vil disse vurderingene være viktige innspill i debatten om bl.a. "Vismannspanelet" rapport. Når det gjelder Nordisk Råds utvalgsstruktur, er det både fra Regjeringen og delegasjonen pekt på problemer som gjør det naturlig med en ny gjennomgang og vurdering av dette spørsmålet.

Flertallet vil framholde at de endringer som ble gjort i Nordisk Råds arbeidsområder og utvalgsstruktur på midten av 1990-tallet har ført til økt aktivitet og økt interesse for Rådets arbeid. Den mer bevisste satsingen på å partipolisere arbeidet i Rådet synes også å ha vært en riktig linje.

Den økende internasjonalisering vil etter flertallets mening gripe inn på de fleste områder av det nordiske samarbeidet. Flertallet mener denne utfordringen må møtes med en fordomsfri gjennomgang av Nordisk Råds organisasjon, for å kunne fange opp nye behov og tilpasse Rådets arbeid til de endrede rammebetingelser. Flertallet vil mot denne bakgrunn understreke betydningen av den prosess som vil følge i kjølvannet av rapporten fra "Vismannspanelet".

Flertallet har merket seg at Nordisk Råd står fram som det førende organ i det parlamentariske Østersjø-samarbeidet. Rådet har tatt initiativ til den parlamentariske dimensjonen i Barents-samarbeidet og til det parlamentariske samarbeidet. Flertallet mener Nordisk Råd er et velegnet organ når det gjelder å få fram medborgernes interesser og synspunkter på samarbeidet i de nordlige regionene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at det mest fruktbare nordiske samarbeid skjer gjennom de mange uformelle kontakter som skapes via det private marked i tilknytning til handel og reiser. Også private organisasjoner har verdifulle kontakter over landegrensene i Norden. Det samme gjelder våre universiteter og høyskoler. Disse medlemmer vil fremheve at også på regjeringsplan kan det ha stor verdi å bli kjent med andre nordiske lands erfaringer og finne frem til felles løsninger, ikke minst når det gjelder lovgivning. Disse medlemmer tviler imidlertid sterkt på verdien av den parlamentariske kontakt. Dette gjelder særlig så lenge vi ikke er medlemmer av EU. Erfaringen synes å vise at de andre nordiske land ikke legger særlig iver for dagen når det gjelder å ivareta norske interesser innenfor EU. Dersom Norge blir medlem av EU, vil det bli større behov for parlamentarisk kontakt, men i en slik situasjon vil det være naturlig at den skjer i EU blant nordiske medlemmer av Europaparlamentet.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

St.meld. nr. 30 (1999-2000) - Nordisk samarbeid - vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 25. oktober 2000

Einar Steensnæs
leder

Johan J. Jakobsen
ordfører

Haakon Blankenborg
sekretær